

คุณภาพชีวิตและปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าในประชาชนวัยทำงานที่อายุตั้งแต่ 15-59 ปี ขึ้นไป

อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์

นายประหัต นงประโคน สาธารณสุขอำเภอพลับพลาชัย

นายการุณ แสงวตน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชำนาญงาน

นายศิริพงษ์ ยงทวี เจ้าพนักงานสาธารณสุข

บทคัดย่อ

การศึกษาพบว่าประชากรอายุ 15-59 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.0) อายุเฉลี่ย 65.27 ± 9.51 ปี โรคประจำตัวคือความดันโลหิตสูง และเบาหวาน ผลการคัดกรองด้วย 2Q พบผู้เสี่ยง 79 คน (ร้อยละ 39.5) ผลประเมินภาวะซึมเศร้า 9Q พบผู้เสี่ยง 64 คน (ร้อยละ 32) ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญ มี 7 ปัจจัย ได้แก่สถานภาพหม้าย ไม่มีงานทำ เป็นประชากรวัยทำงานตอนปลาย (≥ 55 ปี) มีรายได้น้อย ใช้จ่าย > 3 รายการ ดื่มสุรามาก และ ความสามารถจัดการความเครียดต่ำ สำหรับคุณภาพชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ภาพรวม สุขภาพกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับดี ยกเว้นด้านสัมพันธภาพทางสังคมอยู่ใน ระดับกลาง ประชาชนก่อนวัยทำงาน(40-49 ปี) มีผู้ที่มีคุณภาพชีวิตระดับดีมากกว่าวัยทำงานตอนต้น (30-39 ปี) และ ประชากรวัยทำงานตอนปลาย (≥ 55 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ($p=0.002$) ร้อยละ 89.8, 77.1 และ 58.3 ตามลำดับ

สรุป: ประชากรวัยทำงานประมาณ 1 ใน 3 มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะซึมเศร้า ในคนที่อายุ มากขึ้นจะมีความเสี่ยงมากขึ้น ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับที่ดี คำสำคัญ: ภาวะซึมเศร้าคุณภาพชีวิต ปัจจัยเสี่ยง คัดกรอง ประเมิน

บทนำ

ภาวะซึมเศร้าเป็นปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นทั่วโลก โดยองค์การอนามัยโลกได้ ทำนายว่า ในปี พ.ศ. 2563 โรคซึมเศร้าจะเป็นโรค ที่ก่อให้เกิดภาวะทุพพิกษามากที่สุด เป็นอันดับสองรองจากโรคหลอดเลือดและหัวใจ1 ผู้ที่มี ปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิตมีความเสี่ยงทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าได้ง่ายโดยเฉพาะในประชากรวัยทำงาน เนื่องจากเป็นวัยที่มี การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นมากมายทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ สิ่งแวดล้อม การมีโรคเรื้อรังต่างๆ ทำให้เป็นภาวะฟุ้งฟิงในการดำรงชีวิต และต้องการได้รับ การดูแลจากบุคคลใน ครอบครัวหรือสังคม ประชากรวัยทำงานที่ไม่สามารถปรับตัวกับภาวะต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วได้ จึงมีโอกาสเกิดภาวะซึมเศร้าได้มากกว่าบุคคลอื่น ส่งผลกระทบต่อ คุณภาพชีวิต ก่อให้เกิด ปัญหาด้านสังคมเศรษฐกิจ และเป็นภาระต่อระบบบริการสุขภาพ ในอนาคต

จากการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกาย พ.ศ. 2551-2552 พบว่าประชากรไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป ทุก 100 คน จะมีภาวะซีมเศร้าประมาณร้อยละ 2.8 โดยผู้หญิงมีภาวะซีมเศร้ามากกว่าผู้ชาย ร้อยละ 3.5 และ 2.2 ตามลำดับ และความชุก สูงขึ้นตามอายุที่มากขึ้น โดยประชากรวัยทำงาน 55 ปีขึ้นไป มีความชุกสูงสุด ร้อยละ 5.6 วัยทำงานที่มี ความเสี่ยงสูงต่อการมีภาวะซีมเศร้า หากไม่ได้รับการรักษาอย่างถูกวิธี แล้วจะก่อให้เกิด ปัญหาต่างๆ ตามมาทั้งตัววัยทำงานเอง และบุคคลรอบข้างและอาจเป็นปัญหาสังคม โดยปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซีมเศร้าส่วนใหญ่คือ เพศ อายุที่มากขึ้น สถานะทางการเงิน โรคประจำตัว ความสัมพันธ์กับสมาชิกใน ครอบครัว การสูญเสียบุคคลใกล้ชิด เป็นต้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบผู้มีปัญหาสุขภาพจิต ร้อยละ 18.8 เป็นโรคซีมเศร้า ร้อยละ 3.3 ตำบลจันดุม เป็นชุมชนในเขต อำเภอพลับพลาชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ข้อมูลจากโรงพยาบาล พลับพลาชัย พบว่าปี 2560 มีประชากรทั้งหมด 1,718 คน เป็นโรคเรื้อรังทั้งหมด 100 คน ประชากรวัยทำงาน อาศัยอยู่ในพื้นที่จำนวน 204 คน (คิดเป็นร้อยละ 11.87) ประชากรวัยทำงานมีโรคประจำตัวเป็นโรคเรื้อรังจำนวน 64 คน (คิดเป็นร้อยละ 64 ของผู้ป่วยโรคเรื้อรังทั้งหมด) เป็นชุมชนที่อยู่ภายใต้การดูแลและสนับสนุนของโครงการ สร้างเสริมสุขภาพ เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการเกิดภาวะซีมเศร้า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตของประชากร ประกอบ กับงานวิจัยที่ผ่านมา ยังไม่มีงานวิจัยที่ทำการคัดกรองความเสี่ยงต่อภาวะซีมเศร้า ที่ชุมชนตำบลจันดุม ทำให้ผู้วิจัย สนใจทำการศึกษาเพื่อคัดกรองผู้ที่เสี่ยงต่อภาวะซีมเศร้าและปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซีมเศร้า รวมทั้งประเมินคุณภาพ ชีวิตของประชาชนวัยทำงานที่อายุตั้งแต่ 15-59 ปีของชุมชนดังกล่าว